

Biblioteka Policjanta Prewencji

Grzegorz Babieracki

KONTROLA OSOBISTA

(materiał dydaktyczny)

Według stanu prawnego na styczeń 2010 roku

SŁUPSK 2010

**Materiał opracowany w Zakładzie Prewencji i Ruchu Drogowego
Szkoły Policji w Słupsku**

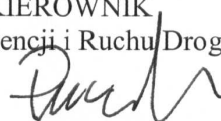
Korekta i redakcja językowa: Grażyna Szot

Redakcja techniczna: Zenon Trzeciński

Projekt okładki i druk: Marcin Jedynak

Zatwierdzam i wprowadzam
do użytku jako materiał dydaktyczny

KIEROWNIK
Zakładu Prewencji i Ruchu Drogowego

mł. insp. Czesław Purowski

Wydawnictwo Szkoły Policji w Słupsku
Druk: Pracownia Poligraficzna SP Słupsk
Zam. 10/10. Nakład 5 szt.
Wydanie II
Słupsk 2010

Spis treści

Wstęp	5
1. Kontrola osobista i jej podstawy prawne	7
2. Sprawdzenie osoby i kontrola osobista a przeszukanie	8
2.1. Sprawdzenie osoby – zatrzymanie sprawcy przestępstwa	9
2.2. Sprawdzenie osoby – zatrzymanie penitencjarne i prewencyjne	10
2.3. Sprawdzenie osoby – inne akty prawne	11
3. Procedury związane z przeprowadzaniem kontroli osobistej	12
4. Zasady związane z przeprowadzaniem kontroli osobistej	14
5. Dokumentowanie czynności kontroli osobistej i postępowanie z ujawnionymi przedmiotami zabronionymi	15
Bibliografia	17

Wstęp

Kontrola osobista jest jedną z zasadniczych czynności wykonywaną przez policjantów. Podstawy prawne jej dokonywania wynikają z ustawy o Policji oraz aktu wykonawczego do niej w postaci *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 r. w sprawie sposobu postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów*.

Poza wymienionymi aktami prawnymi brak szerszych opracowań, a z uwagi na nieprocesowy charakter tej czynności brak również ewentualnego orzecznictwa w tym zakresie.

Pomimo iż czynność ta istnieje od samego początku funkcjonowania ustawy o Policji, stanowi nie do końca wyjaśniony obszar, np. użyte w rozporządzeniu pojęcia mogą budzić wątpliwości interpretacyjne. W praktyce zaś policjantom sprawia trudność rozgraniczenie czynności sprawdzenia osoby, kontroli osobistej i przeszukania. W niniejszym opracowaniu autor podejmuje próbę usystematyzowania tego zagadnienia na podstawie treści programowych szkolenia podstawowego.

1. Kontrola osobista i jej podstawy prawne

Policja realizując swoje ustawowe obowiązki, wykonuje czynności:

- dochodzeniowo-śledcze,
- operacyjno-rozpoznawcze,
- administracyjno-porządkowe.

Czynnościami służącymi policjantom do realizacji tych obowiązków są: kontrola osobista, przeglądanie zawartości bagaży i sprawdzanie ładunku. Jako że kontrola osobista nie jest czynnością procesową, nie zawiera się też w katalogu czynności operacyjno-rozpoznawczych, należałoby ją zakwalifikować do czynności administracyjno-porządkowych, z położeniem nacisku na czynność porządkową.

Bezpośrednią podstawą prawną dokonywania kontroli osobistej jest **art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy o Policji**.

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji

Art. 15. 1. Policjanci wykonując czynności, o których mowa w art. 14, mają prawo:
(...)

- 5) **dokonywania kontroli osobistej** [pogrubienie autora], a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunku w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, w razie istnienia **uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary** [pogrubienie autora].

Aktem wykonawczym do ustawy o Policji, regulującym sposób postępowania i wzory dokumentów przy przeprowadzaniu kontroli osobistej jest *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 r. w sprawie sposobu postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów*.

Kontrola osobista, przeglądanie zawartości bagaży oraz sprawdzanie ładunku mogą być dokonywane w razie uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary. Muszą zatem zaistnieć jakieś okoliczności dające policjantowi podstawę do przyjęcia, że ma do czynienia z czynem zabronionym. Czynności te nie mogą być przeprowadzone samorzutnie, bezpodstawnie pomimo swego porządkowego czy prewencyjnego charakteru. Zakres kontroli osobistej jest mniejszy niż przeszukania i nie jest ona obwarowana takimi przepisami, jak kodeks postępowania karnego lub kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Z założenia kontrola osobista jest mniej sformalizowana niż przeszukanie, nie wymaga zatwierdzenia czynności przez prokuratora ani obligatoryjnego sporządzenia protokołu. Można zatem przyjąć, że ma za zadanie ułatwić i usprawnić pracę policjanta podczas bezpośrednich czynności interwencyjnych, wykonywanych w momencie pojawienia się uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary, gdy brak jeszcze podstaw do dokonania przeszukania.

W praktyce pojawiają się często problemy, m.in. czy kontroli osobistej można poddać osobę objętą legitymowaniem, mogącą posiadać przy sobie przedmiot niebezpieczny, np. nóż. Stwierdzić należy, iż samo posiadanie przy sobie noża nie jest czynem zabronionym, dlatego też taka przesłanka nie może być podstawą do przeprowadzenia kontroli osobistej. Z tych też względów bardzo istotnym elementem jest dobra znajomość podstaw prawnych i procedur **sprawdzenia osoby**.

2. Sprawdzenie osoby i kontrola osobista a przeszukanie

Policjanci wykonując swoje zadania służbowe, bardzo często dokonują zatrzymań sprawców przestępstw lub wykroczeń. Osoby zatrzymywane mogą posiadać przy sobie broń, przedmioty mogące stanowić dowód w sprawie lub przedmioty niebezpieczne. W praktyce policjanci muszą zmagać się z wyborem pomiędzy sprawdzeniem osoby, kontrolą osobistą a przeszukaniem. Warto zatem odpowiedzieć, kiedy, w jakim trybie i którą czynność powinni zastosować.

Biorąc pod uwagę aspekty prawne przeprowadzania kontroli osobistej, należy stwierdzić, że czynność ta z reguły poprzedza ewentualne zatrzymanie osoby. W pierwszej kolejności musi zaistnieć **uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary**, w wyniku czego policjant przeprowadza kontrolę osobistą i np. w przypadku ujawnienia przedmiotów, których posiadanie jest zabronione (np. środków odurzających), dokonuje ewentualnego zatrzymania osoby w trybie przepisów art. 244 § 1 k.p.k. lub art. 45 § 1 k.p.ow. Podkreślenia wymaga nieprocesowy charakter kontroli osobistej, co jednoznacznie zostało określone w *Zarządzeniu nr 1426 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie metodyki wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych przez służby policyjne wyznaczone do wykrywania przestępstw i ścigania ich sprawców*.

Zarządzenie nr 1426 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie metodyki wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych przez służby policyjne wyznaczone do wykrywania przestępstw i ścigania ich sprawców

§ 96

1. **Nie jest przeszukaniem w znaczeniu czynności procesowej** [pogrubienie autora]:

1) **kontrola osobista, a także przeglądanie zawartości bagaży i sprawdzanie ładunku, dokonywane na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy o Policji** [pogrubienie autora];

2) obejrzenie miejsca, osoby lub rzeczy, szczególnie podczas pościgu za sprawcą;

- 3) **sprawdzenie, czy osoba zatrzymana posiada broń lub inne niebezpieczne przedmioty** [pogrubienie autora];
- 4) przeszukiwanie osoby wynikające z regulaminu służby w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych i w aresztach w celu wydalenia, a także w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców.

Słuszne zatem będzie stwierdzenie, iż po procesowym zatrzymaniu czy to sprawcy przestępstwa, czy to sprawcy wykroczenia nie powinno się przeprowadzać kontroli osobistej, lecz przeszukiwanie osoby w trybie art. 219 k.p.k., o ile będą ku temu podstawy.

Nie powinna nastęrczać problemów sytuacja, gdy policjant w związku z zatrzymaniem osoby będzie miał jednocześnie podstawy do przeprowadzenia jej przeszukania (np. zatrzymanie sprawcy kradzieży z włamaniem). Będąc w trybie czynności przeszukania osoby, jako czynności nadrzędnej, policjant jednocześnie w ramach tej samej czynności dokona sprawdzenia, czy osoba zatrzymywana nie posiada przy sobie przedmiotów niebezpiecznych, których posiadanie nie jest zabronione, takich jak nóż czy żyletka.

Problemy mogą pojawić się w sytuacji, gdy wobec zatrzymanego nie przeprowadzono kontroli osobistej, a po zatrzymaniu brak podstaw do przeprowadzenia przeszukania. Przykładem może być zatrzymanie sprawcy znieważenia funkcjonariusza publicznego, gdy de facto nie było podstaw do kontroli osobistej, a po zatrzymaniu brak podstaw do procesowego przeszukania osoby. Stąd też w pragmatyce policyjnej pojawia się czynność podobna do kontroli osobistej i przeszukania, czyli **sprawdzenie osoby**.

2.1. Sprawdzenie osoby – zatrzymanie sprawcy przestępstwa

Czynność sprawdzenia osoby w związku z zatrzymaniem sprawcy przestępstwa została unormowana w zarządzeniu nr 1426 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 grudnia 2004 r.

Zarządzenie nr 1426 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie metodyki wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych przez służby policyjne wyznaczone do wykrywania przestępstw i ścigania ich sprawców § 122

1. Policjant, na podstawie art. 244 § 1 k.p.k., zatrzymuje osobę podejrzaną (...).
(...)
4. Bezpośrednio po zatrzymaniu należy **sprawdzić** [pogrubienie autora], czy osoba zatrzymana posiada przy sobie niebezpieczne przedmioty mogące stanowić zagrożenie dla niej lub dla policjanta. Czynność ta nie wymaga sporządzenia protokołu i nie podlega zatwierdzeniu. Przepis § 96 stosuje się odpowiednio.
5. Policjant przeprowadza **przeszukanie** [pogrubienie autora] osoby zatrzymanej, jej odzieży i podręcznych przedmiotów tylko wówczas, gdy istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że osoba zatrzymana posiada przy sobie rzeczy mogące

stanowić dowody w sprawie lub podlegające zajęciu w postępowaniu karnym. Przepis art. 219 § 2 k.p.k. stosuje się odpowiednio.

Można zatem jednoznacznie stwierdzić, że po zatrzymaniu sprawcy przestępstwa, jeżeli nie ma podstaw prawnych do jego przeszukania, policjant ma nie tyle prawo, ile wręcz obowiązek sprawdzenia zatrzymywanego pod kątem posiadania przedmiotów niebezpiecznych, mogących stanowić zagrożenie sprawcy lub dla policjanta. Sprawdzenie takie nie wymaga sporządzenia protokołu ani zatwierdzenia przez prokuratora.

2.2. Sprawdzenie osoby – zatrzymanie penitencjarne i prewencyjne

Realizując swoje podstawowe uprawnienia i obowiązki, policjanci dokonują zatrzymań nie tylko sprawców przestępstw i wykroczeń, a więc zatrzymań w trybie procesowym, lecz również zatrzymań pozaprocesowych. Mowa tu o zatrzymaniu w trybie art. 15 ust. 1 pkt 2a *Ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji* (tzw. zatrzymanie penitencjarne) oraz w trybie art. 15 ust. 1 pkt 3 tej ustawy (tzw. zatrzymanie prewencyjne). Dokonując tego rodzaju zatrzymań, policjanci nie dysponują wobec osób zatrzymywanych uprawnieniem w postaci kontroli osobistej czy przeszukania, dlatego pojawia się tu czynność **sprawdzenia osoby**.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 r. w sprawie sposobu postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów

§ 8. 1. Policjant przy zatrzymywaniu osoby jest obowiązany podjąć wobec niej następujące czynności:

(...)

2) **sprawdzić** [pogrubienie autora], czy osoba zatrzymywana posiada przy sobie broń lub inne niebezpieczne przedmioty, mogące służyć do popełnienia przestępstwa lub wykroczenia albo przedmioty mogące stanowić dowody w postępowaniu lub podlegające przepadkowi.

2.3. Sprawdzenie osoby – inne akty prawne

Czynność sprawdzenia osoby pojawia się również w innych aktach prawnych.

Zarządzenie nr 360 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 marca 2009 r. w sprawie metod i form wykonywania przez policjantów konwojów i doprowadzeń

§ 9

1. Dowódca konwoju odpowiada za przebieg i sposób wykonania konwoju, a w szczególności:

(...)

5) poleca konwojentom **sprawdzać osoby konwojowane** [pogrubienie autora] w celu ewentualnego znalezienia i odebrania przedmiotów, które swoimi właściwościami mogą spowodować zagrożenie dla życia i zdrowia lub bezpieczeństwa konwoju, a w szczególności:

- a) podczas przejmowania osób konwojowanych,
  - b) po zakończeniu widzenia lub innej czynności związanej z kontaktem osób konwojowanych z innymi osobami,
  - c) po wyjściu osób konwojowanych z toalety,
  - d) po każdorazowej utracie kontaktu wzrokowego z osobami konwojowanymi
- (...)

§ 11

1. Konwojent jest obowiązany:

(...)

3) **sprawdzać osoby** [pogrubienie autora] konwojowane w sytuacjach, o których mowa w § 9 ust. 1 pkt 5.

Ponadto, na podstawie § 7 ust. 2 *Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 października 2008 r. w sprawie pomieszczeń w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach*, osoba zatrzymana lub doprowadzona w celu wytrzeźwienia podlega szczegółowemu **sprawdzeniu** w celu odebrania dokumentów, środków płatniczych i przedmiotów, które należy przekazać do depozytu.

Reasumując, należy stwierdzić, że w policyjnej pragmatyce funkcjonują podobne do siebie czynności, takie jak sprawdzenie osoby, kontrola osobista i przeszukanie osoby.

Pierwsze dwie czynności są czynnościami pozaprocesowymi. **Sprawdzenie osoby** winno być stosowane zawsze po zatrzymaniu osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa, o ile nie ma przesłanek do przeszukania. Ponadto sprawdzenie osoby musi nastąpić po zatrzymaniu osoby w trybie prewencyjnym lub penitencjarnym oraz będzie ono wynikać z przepisów dotyczących pełnienia służby konwojowej oraz służby w PDOZ (pomieszczeniach dla osób zatrzymanych). Niestety brak szczegółowych przepisów regulujących tryb postępowania policjanta podczas sprawdzania osób.

Kontrola osobista może zostać przeprowadzona w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary. Natomiast, gdy mamy już do czynienia ze skonkretyzowanym przestępstwem lub wykroczeniem, to w celu znalezienia rzeczy mogących stanowić dowód w sprawie lub podlegających zajęciu w postępowaniu karnym należy zastosować czynność procesową **przeszukania osoby**.

Zrozumienie, kiedy i w jakich okolicznościach wykorzystać podczas służby właściwą czynność, pozwoli policjantowi na prawidłowe wykonywanie obowiązków.

3. Procedury związane z przeprowadzaniem kontroli osobistej

Analizując praktyczny aspekt przeprowadzania kontroli osobistej, można przyjąć, że w ramach wykonywanych przez policjanta obowiązków służbowych kontrola osobista może pojawić się co najmniej w dwojaki sposób. Otóż może pojawić się w sytuacji, gdy policjant jest już w trakcie wykonywania innej czynności służbowej (np. legitymowania) i nagle pojawiają się okoliczności świadczące o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia czynu zabronionego przez osobę objętą czynnością.

Druga sytuacja to taka, gdy policjant od samego początku interwencji działa w trybie czynności kontroli osobistej, gdyż podejmując czynność wobec określonej osoby, miał już uzasadnione podejrzenie popełnienia przez nią czynu zabronionego. Procedura postępowania policjanta w przypadku w takiej sytuacji wygląda następująco:

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 r. w sprawie sposobu postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów

§ 16. 1. Policjant przy przeprowadzaniu kontroli osobistej wykonuje kolejno następujące czynności:

- 1) określone w § 2 ust. 1 lub 2¹;
- 2) sprawdza zawartość odzieży osoby kontrolowanej i przedmioty, które znajdują się na jej ciele, **nie odsłaniając przykrytej odzieżą powierzchni ciała** [pogrubienie autora];
- 3) sprawdza zawartość podręcznego bagażu oraz innych przedmiotów, które posiada przy sobie osoba kontrolowana;
- 4) odbiera osobie kontrolowanej posiadaną broń lub inne niebezpieczne przedmioty mogące służyć do popełnienia przestępstwa lub wykroczenia albo przedmioty mogące stanowić dowody w postępowaniu lub podlegające przepadkowi;
- 5) legitymuje osobę kontrolowaną.

Użyte w powyższym rozporządzeniu sformułowanie „wykonuje kolejno następujące czynności” w pewien sposób narzuca określoną procedurę postępowania. Jest ona korzystna dla policjanta, gdyż z analizy przepisu wynika, że nacisk położony został na to, aby policjant „sprawdził”, „odebrał” i dopiero wtedy, gdy jest już bezpiecznie (w wyniku dokładnej kontroli osoba już nie powinna mieć przy sobie broni czy też innego niebezpiecznego przedmiotu), może nastąpić legitymowanie osoby. Oczywiście po zakończeniu czynności policjant ustnie

---

¹ Chodzi tu o podanie stopnia, imienia i nazwiska w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, a także podstawy prawnej i przyczyny podjęcia czynności służbowej. Ponadto policjant nieumundurowany okazuje legitymację służbową, a na żądanie osoby umożliwia odnotowanie danych w niej zawartych.

informuje osobę, wobec której czynności te podjęto, o prawie złożenia zażalenia do właściwego miejscowo prokuratora na sposób ich przeprowadzenia.

Warto rozważyć również to, czy policjant przeprowadzając kontrolę osobistą i przechodząc do legitymowania, powinien podać podstawę wynikającą z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o Policji. Z praktycznego punktu widzenia, jak też konstrukcji przepisu ww. rozporządzenia wydaje się to zbędne, gdyż w tym zakresie czynność legitymowania jest elementem składowym czynności kontroli osobistej i jest niejako wchłonięta przez tę czynność, zatem wystarczy powinno podanie podstawy prawnej i faktycznej wynikającej z art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy o Policji. Natomiast, jeżeli policjant wykonywał inną czynność służbową (np. legitymowanie) i nagle pojawiły się okoliczności uzasadniające przeprowadzenie kontroli osobistej, zasadne będzie podanie podstawy prawnej tejże kontroli.

Istotnym elementem związanym z procedurą przeprowadzania kontroli osobistej, i jednocześnie elementem taktyki, jest to, iż zawartość odzieży osoby kontrolowanej i przedmioty, które znajdują się na jej ciele, sprawdza właśnie policjant. W żaden sposób przepisy nie nakazują policjantowi wzywania osoby do dobrowolnego wydania przedmiotów (np. niebezpiecznych), a dopiero potem do przeprowadzania kontroli osobistej. Należy wyraźnie podkreślić, iż zgodnie z ww. rozporządzeniem to policjant „sprawdza” i „odbiera” osobie kontrolowanej posiadaną broń lub inne niebezpieczne przedmioty mogące służyć do popełnienia przestępstwa lub wykroczenia albo przedmioty mogące stanowić dowody w postępowaniu lub podlegające przepadkowi.

Można się natomiast zastanowić, czy od tej generalnej zasady mogą być wyjątki w razie konieczności podjęcia czynności wobec osoby, co do której wiadomo, że może być np. nosicielem wirusa HIV i może zachodzić obawa przed natknięciem się na strzykawkę z igłą. W takiej sytuacji musi zwyciężyć rozważa, doświadczenie i nade wszystko troska o bezpieczeństwo osobiste policjanta. Decydujące są czynniki obiektywne na miejscu interwencji, jak chociażby liczba policjantów. Pewne jest tylko to, iż nawet gdyby w tej sytuacji policjant zdecydował się na wezwanie osoby do wydania przedmiotów niebezpiecznych – pomimo ich wydania nic nie zwalania go od przeprowadzenia kontroli osobistej.

Kolejnym niezmiernie ważnym czynnikiem związanym z procedurą przeprowadzania kontroli osobistej jest fakt, iż kontrolę osobistą należy przeprowadzić, **nie odsłaniając przykrytej odzieżą powierzchni ciała**. Jest to warunek bezwzględny, od którego nie przewidziano żadnych wyjątków. W praktyce przepis ten może nastęrczyć trudności, niestety brak szczegółowych wytycznych w tym zakresie.

Ponadto w ramach przeprowadzania kontroli policjant ma prawo sprawdzić nie tylko osobę, ale również przedmioty znajdujące się na jej ciele.

Inną częścią składową kontroli osobistej jest prawo policjanta do sprawdzenia zawartości podręcznego bagażu oraz innych przedmiotów, które posiada przy sobie osoba kontrolowana.

4. Zasady związane z przeprowadzaniem kontroli osobistej

Podstawowe zasady, którymi powinien kierować się policjant w trakcie przeprowadzania kontroli osobistej, określają, iż czynność tę powinien przeprowadzać policjant:

- 1) tej samej płci co osoba kontrolowana,
- 2) w miejscu niedostępnym w czasie wykonywania kontroli dla osób postronnych².

O ile zasada co do płci nie budzi żadnych wątpliwości, o tyle określenie „miejsce niedostępne” wydaje się być niedookreślone. Czy musi to być jakieś pomieszczenie zamknięte? I tu można sobie wyobrazić sytuację, gdy w określonej konfiguracji terenu (np. mur, żywopłot) odpowiednia liczba policjantów będzie w stanie zapewnić niedostępność miejsca dla osób postronnych, nawet w terenie otwartym.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 r. dopuszcza jednak odstępstwo od tych generalnych zasad. Otóż, jeżeli kontrola osobista musi być przeprowadzona niezwłocznie, w szczególności, gdy zachodzą okoliczności stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać policjant płci odmiennej także bez zachowania warunku niedostępności miejsca dla osób postronnych. W sytuacji takiej musi zostać uwzględniony art. 15 ust. 6 ustawy o Policji. Tak więc przewidziano sytuacje, w których kontroli osobistej może dokonać osoba płci odmiennej bez zachowania warunku niedostępności miejsca wykonania czynności dla osób postronnych. Użyte w przepisie sformułowanie „w szczególności” pozwala również na stwierdzenie, iż można rozważyć inne sytuacje, które ze względu na okoliczności upoważniają policjanta do przeprowadzenia czynności wobec osoby płci odmiennej. Należy jednak pamiętać, aby czynności wykonywane były w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której zostają podjęte, oraz że policjanci wykonując każdą czynność służbową, mają obowiązek respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka³.

Kolejną zasadą związaną z przeprowadzaniem kontroli osobistej jest prawo do tego, że osoba poddana kontroli może przybrać do tej czynności osobę przez siebie wskazaną. Policjant jest obowiązany dopuścić osobę wskazaną do udziału w czynności, chyba że jej obecność utrudniałaby lub uniemożliwiałaby przeprowadzenie czynności⁴. Sytuacja taka ma na celu zapewnienie osobie kon-

---

² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 r. w sprawie sposobu postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów, § 16 ust. 2.

³ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, art. 15 ust. 6.

⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 r. w sprawie sposobu postępowania..., dz. cyt., § 16 ust. 4.

trolowanej maksimum obiektywizmu, wymusza też na policjancie daleko idący profesjonalizm przeprowadzenia czynności. Aby jednak uniknąć ewentualnych pomówień co do nieprawidłowego wykonania czynności, również policjant może przybrać do kontroli osobę trzecią, jeżeli uzna to za konieczne dla uzyskania celu kontroli.

5. Dokumentowanie czynności kontroli osobistej i postępowanie z ujawnionymi przedmiotami zabronionymi

Bardzo ważnym elementem kontroli osobistej jest jej prawidłowe udokumentowanie. Znajomość tej problematyki wpłynie na bezpieczeństwo prawne policjanta oraz będzie pomocne w praktycznym zastosowaniu.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem policjant dokumentuje czynność kontroli osobistej w notatniku służbowym, określając datę, czas, miejsce i przyczynę jej przeprowadzenia oraz dane dotyczące osób objętych tą czynnością i w niej uczestniczących, a także rodzaj i wynik czynności⁵.

Ponadto na żądanie osoby poddanej kontroli osobistej albo przedstawiciela właściciela, przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego policjant sporządza protokół przeprowadzonych czynności, którego wzór określa załącznik nr 4 do rozporządzenia⁶.

Niejednokrotnie podczas kontroli osobistej, a więc czynności nieprocesowej, funkcjonariusz może ujawnić przedmiot, którego posiadanie jest zabronione. W praktyce mogą zrodzić się pytania: Jak należy wtedy postąpić? W jaki sposób procesowo udokumentować ujawniony przedmiot? Czy w takiej sytuacji automatycznie przechodzi się do przeszukania?

Odpowiadając na nie, należy się oprzeć na zarządzeniu nr 1426 Komendanta Głównego Policji, zgodnie z którym po ujawnieniu w toku czynności kontroli osobistej lub sprawdzenia osoby przedmiotów zabronionych niedopuszczalne jest przeprowadzenie czynności przeszukania w rozumieniu art. 219 k.p.k., chyba że zachodzi prawdopodobieństwo ujawnienia kolejnych przedmiotów, przy czym ujawnionych wcześniej przedmiotów nie dokumentuje się w protokole przeszukania. Obowiązkowo należy przesłuchać policjanta, który dokonał ujawnienia, a ujawnione przedmioty poddać oględzinom.

---

⁵ Tamże, § 18 ust. 1.

⁶ Tamże, § 18 ust. 2.

Jeżeli więc podczas kontroli osobistej policjant ujawni przedmiot, którego posiadanie jest zabronione (np. środek odurzający), to jako procesowy dokument powinien zostać sporządzony protokół oględzin oraz protokół przesłuchania świadka (policjanta ujawniającego). Nie można automatycznie przejść w tryb czynności przeszukania, chyba że znajdzie prawdopodobieństwo ujawnienia kolejnych przedmiotów, których posiadanie jest zabronione. Dopiero te „kolejne przedmioty” mogą zostać wpisane do protokołu przeszukania.

Bibliografia

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity: Dz.U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. Nr 106, poz. 1148 z późn. zm.).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2005 r. w sprawie sposobu postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów (Dz.U. Nr 141, poz. 1186).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 października 2008 r. w sprawie pomieszczeń w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach (Dz.U. Nr 192, poz. 1187).

Zarządzenie nr 1426 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie metodyki wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych przez służby policyjne wyznaczone do wykrywania przestępstw i ścigania ich sprawców (Dz.Urz. KGP z 2005 r. Nr 1, poz. 1).

Zarządzenie nr 360 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 marca 2009 r. w sprawie metod i form wykonywania przez policjantów konwojów i doprowadzeń (Dz.Urz. KGP Nr 6, poz. 29).